

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

ANALYSIS|| FIDEI CA=||THOLICAE,||

Valencia, Gregorio de

Ingolstadii, 1585

VD16 V 55

Scriptvram Sacram Non Esse Ivdicem omnium controuersiarum fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47934)

cessorum serie ad posteros transmissa) continetur, ut infra quoque suis locis docebimus. Sed neque Scriptura sacra, neque etiam sola traditio (si ab ea separet presentem in Ecclesia auctoritatem infallibilem; sic enim de traditione nunc loquimur) est illa auctoritas infallibilis magistra fidei & iudex in omnibus quaestionibus. Talis igitur auctoritas non est propria alicuius vel aliquorum hominum vita defunctorum. Quod si exstat tamen aliqua talis humana auctoritas, ut probatum est; neque verò ea est illorum hominum propria, qui iam praeterierunt; restat, ut vivat semper inter fideles praesens, quem admodum in assertione nostra positum est. Confirmemus singula. Ac primum eiusmodi auctoritatem sola Scriptura sacra, ut haeretici perperam sentiunt, non contineri, sequentia argumenta persuadere debent.

Supra parte
III. & IIII.

*SCRIPTURAM SACRAM NON ESSE IV.
dicem omnium controuersiarum fidei.*

PROBATIO I.

Parte III.

P R I M Ò. Sententia eius auctoritatis, cuius de rebus omnibus fidei iudicium est, apertam oportet esse, ut ab omnibus fidelibus commodè possit intelligi. Nam si non ita perspicuè & planè auctoritas illa doceat, non ad eam rem valebit, cuius causa (ut supra probauimus) diuinitus instituta est; nempe ut omnes, nisi nimium velint esse cæci, facile cognoscere possint, quid ex fide credere debeant, & quid tanquam fidei contrarium repudiare. Quomodo enim conscientia acquiescet, aut in animum aliquis inducet certò & absque vlla hæsitacione id credere, quod scire clarè ipse non possit ab aliqua auctoritate proponi & tradi quam sibi persuadeat esse infallibilem? Iam verò sententia Scripturæ de maximis etiam fidei quaestionibus, ita obscura & difficilis ad intelligendum est,

est, ut homines etiam bene literati, nedum vulgares fideles, in eius inquisitione facillimè hallucinentur ab ea que aberrent.

Id, quia hæretici omnes pertinaciter negant, demonstrandum iam diligenter est. Quod rectius fiet, si primùm cōstiterit, quo sensu & quare Scripturam obscuram esse affirmemus. Ita enim, & ipsas vias quasi obstruemus Adversariis, quibus illi in hac re arbitrantur, se posse subterfugere. Cùm enim Scripturam obscuram esse dicimus, non vitium aliquod in doctrina ipsa diuinitus tradita inesse sentimus, sed maiestatem atque *altitudinem* potius eiusmodi *sapientia & scientia Dei*, & imbecillitatem ingenij nostri profitemur. Nam hoc significat, eam obscuram esse, difficulter à nobis illam intelligi posse; quoniam & ipsa diuino ac singulari suo quodam modo conscripta est, & nos multis rebus atque adminiculis indigemus, ut eius sententiam assequamur; atque adeò multis etiam modis in ea re impedimur. *Quod totum*, inquit præclare D. Augustinus, *diuinitus prouisum esse non dubito ad edomandam laborem superbiam, & intellectum à fastidio reuocandum, cui facile inuestigata plerumq. vilescunt.* Nec dissimilem rationem, cur Scriptura sit obscura, reddidit Clemens Alexandrinus.

Fatemur igitur ante omnia, & concedimus aduersariis, hominum vel infirmitate, vel etiam vitio accidere, ut Scriptura non intelligatur. Sed vicissim ab ipsis postulamus, ut, quia tolli hac in vita nequit illa infirmitas, & difficillimè vitari hoc vitium ab hominibus potest; nobiscum etiam agnoscant & fateantur, Scripturam solam quæ vix à paucis rectè intelligi potest, non esse communem illam fidelium omnium regulam & magistram, à qua in quæstionibus fidei doceri posse infallibiliter oēs

L 3 oportet.

Scripturam esse obscuram, et quomodo id à Catholicis assertur, nec à Sectaris, si diuinitus intelligant, negari posse.

¶ Roman. II

Lib. 2. de doct. Christ. cap. 6.

Lib. 6. Strom. non admodum longè à fine.

Coguntur Sectarum ipsi confiteri Scripturam obscuram esse.

oportet. Quæ enim fidei regula communis hominibus ipsis est proposita: eam prorsus oportet ex parte in primis ipsorum hominum esse cognitu facilem, atque adeò perspicuam: Siquidem tota eorum ad usum accommodata esse debet. At Scripturam, ex parte saltem conditionis hominum, obscuram & difficilem esse, ita certum est, ut sint etiam impudentes Sectarij si negent. I. Etenim ipsi etiam intelligunt, vim dictionis cognosci debere, qua vel primùm est ipsa doctrina sacra mandata literis, vel certè deinde in aliam linguam benè versa. Hoc, quod minimum est: tamen non omnes fideles rectè nouerunt. II. Scientiam quoque rerum ipsarum, & sensus in Scripturis exercitatos, ad Scripturarum intelligentiam requiri, negari non potest. Ideò enim fit, ut etiam inter eos, qui verborum cuiusq; linguæ, omnisq; Grammaticæ benè periti sint, difficillimè tamen de Scripturarum sensu in maximis rebus conueniat. Cui rei ipsi sunt argumento Sectarij. Sunt enim ex Calvinistis & Lutheranis non pauci Calvinistæ & Lutherani bilingues imò trilingues Grammatici. Et tamen quæ de maximis fidei rebus, Lutheranis cum Calvinistis, imò ipsis etiam tum Lutheranis, tum Calvinistis inter se (dum omnes sola Scriptura niti volunt) conueniat, nouit iam satis orbis Christianus, quin etiam norunt Turcæ & Ethnici. Non igitur Grammaticæ tantùm, sed rerum in primis doctore ad Scripturam intelligendam opus est. Quod profectò censuit Augustinus, cum ita scripsit ad Honoratum: *Terentianum Maurum, sine magistro attingere non auderes: Asper, Cornutus, Donatus, & alij innumerabiles requiruntur, ut quilibet Poëta possit intelligi: Tu in eos libros, qui sancti diuinarumq; rerum pleni prope totius generis humani confessione difsamantur, sine duce irruis, & de his sine preceptore audes ferre senten-*

*Ad Scripturam
intelligendam
quàm multa
requirantur:
indeq; illius in-
telligenda dif-
ficulatem exi-
sere.*

et. n. m. o. r. a.

*Scientiam verè
magis quàm
linguarum ad
Scripturarum
intelligentiam
requiri.*

Lib. de util. c. 7.

Lib. de util. c. 7.

ced. cap. 7.

sententiam? Nec dissimilis Diui Hieronymi oratio est, quam, quia notissima est, breuitatis causa prætereo. Iam quotusquisque idoneum Scripturarum præceptorem vel quærit, vel inuenit, vel rectè intelligit, vt Scripturæ genuinam sententiam assequatur? III. Sed neq; historiam multarum rerum artesq; liberales quasdam ignorare oportet; quarum ignoratione fit sæpe, vt aberret aliquis à vero Scripturæ sensu, quemadmodum D. Augustinus diligenter notat, & res ipsa docet. IIII. Ratio quoque omnis tenenda rectæ fidei est, vt eius vbique analogiam videre, & ad eam exigere Scripturæ sententias difficiliore possis. In qua re magno sanè iudicio, quod paucis contingit, & dexteritate magna opus est. V. Et quoniam *in maleuolam animam non intrabit sapientia*, purgandus etiam est animus, ne cœno vitiorum obruta atque excæcata mens videre in Scriptura non possit lumen veritatis. Quod Diuo etiam Augustino, quantumuis magno & perspicaci ingenio esset præditus, tum accidebat, cum adhuc erat inquinatus peccatis. *Institui*, inquit, *animum intendere in Scripturas sanctas, vt viderem quales essent. Et ecce video rem non compertam superbis, neq; nudatam pueris: sed incessu humilem, successu excelsam, & velatam mysteriis. Et non eram ego talis, vt intrare ad eam possem. Nam illa erat, quæ cresceret cum paruulis. Sed ego indignabar esse paruulus, & fastu turgidus mihi grandis esse videbar.* An verò nullius difficultatis res est, ab hoc tumore vitiorum vacuum esse, eorumque fuligine velatum cor, instar Iudeorum, non habere, sed humilem fieri ac docilem discipulum, ad huiusmodi Spiritus sancti disciplinam capiendam? VI. Quid autem precatio ad Deum pro sapientia interpretationisq; Scripturæ dono? An exigua difficultas est, & piè & perseueranter illud cum eodem

In epist. ad Paulin. *An. Sabina. 1. 1. Si tanti propheta (David) scribitur ignorauit, non scribitur, quia nos pullos paruulos, & pueri habebat in scribis non in doctrina?*

Vide potissimum lib. 2. de doctr. Christi. cap. 1. 6. & 29. & 31. & 36. & 37. & 40.

Sap. 1.

Lib. 3. confess. cap. 5.

Augu-

Lib. II. confess.
cap. 2.
Pia D. Augu.
stini pro intel-
ligentia Scri-
pturarum ad
Deum preca-
tio.

Lib. 2. de doct.
Christia. cap.
25. & 26.

*Scripturarum
collationem nō
penitus remo-
vere difficulta-
tem in illis in-
telligendis.*

Augustino orare: *Domine attende, & miserere mei. Domine Deus meus, lux cecorum, & virtus infirmorum. Largire spacium meditationibus nostris in abdita legis tue, neq; aduersus pulsantes claudas eam. Neq; enim frustra scribere voluisti tot paginarum opaca secreta. Et aliquibus interpositis. Vide,* inquit, *Pater, & aspice, & vide, & approba, & placeat in conspectu misericordie tue inuenire me gratiam ante te: ut aperiantur pulsanti mihi interiora sermonum tuorum. Obsecro per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, in quo sum omnes thesauri sapientia & scientie absconditi, Ipsum quaero in libris tuis, &c.* VII. Sed ex omnibus, quæ ad intelligentiam Scripturarū necessaria sunt, illud est difficillimum, quod tamen magno sanè errore Aduersarij putant omnē remouere Scripturæ obscuritatem. Aiunt enim, difficiliores Scripturæ locos ex aliis clarioribus, qui sunt eadem de re, interpretandos esse. Quod & nos fatemur. Sic enim & Augustinus præcipit, & passim præter Augustinum alij Patres docent, ac vsu exemploque suo confirmant. Sed difficillimum tamen esse asserimus, huiusmodi locorum collationem ita instituire, vt quem locum tu putas clariorem esse, ideoq; ex eo alium locum interpretandum, is reuera sit clarior, & non cōtra potius obscurior: ex quo idcirco nō alterum interpretari, sed eum ex altero sit necesse. Vt enim quis in Scriptura ipsa, & in cognitione locorum Theologicorum, magis aut minus versatus est, atque etiam vt magis aut minus perspicax, & in indagando diligens, sic magis aut minus rationes videt, cur hic sensus potius quàm alius huic loco subiici debeat. Ita fit, vt qui locus in vno sensu alteri clarus videtur, alteri videatur obscurus: eaque varietas facit, vt facillimum sit, quemadmodum diximus, in huiusmodi collatione locorum Scripturæ falli atque errare: dum non

non obscurus reuera locus ex claro, sed clarus (si rationes omnes latentes & circumstantes considerantur) ex obscuro peruerse exponitur.

Cuius rei, cum multa & vetera, & recentia etiam exempla ex nostrorum temporum controuersis proferri possint, ego breuitatis causa vnum aut alterum ponam, vt Lector contempletur Labyrinthum errorum, in quo, propter hanc suam Scripturæ collationem, versantur Sectarij, & versabuntur perpetuò, nisi redeant ad sanio-rem mentem. Quæstio est, vtrum concupiscentia in iis qui gratiam sunt adepti in Baptismo, sit peccatum veri nominis, damnatione etiam dignum. Affirmant omnes Sectarij. Quia quod in persona iustificati hominis Paulus ait, ^a *Habitare in se peccatum*; putant habere illum sensum clarum, quem illico verba superficietenus exhibēt, nempe concupiscendi facultatem seu appetitum esse peccatum. Itaque ex hoc loco interpretantur alios eiusdem Apostoli, vbi contrà negat, vllum remanere peccatum, in iis, quos affirmat ^b *ablutos & sanctificatos* esse in Baptismo. Dicunt enim sensum esse, non quòd ij mundi prorsus facti sint & immunes à peccato, sed quòd peccatum quo alioquì inquinati sunt, non imputetur ipsis ad pœnam. Falluntur autem in hac Scripturarum collatione. Quoniam locos clariores malè interpretantur ex obscuro. Demòstrant enim certissimè Catholici, sensum eius, quod Apostolus inquit, habitare in se peccatum, nō esse illum prima facie clarum, quem falsò putant Aduersarij, nempe reuera concupiscentiam peccatum esse. Hoc enim & naturæ ipsi diuinæ gratiæ repugnat, quæ cum peccato mortali stare nullo modo potest, & aliis etiã innumeris Scripturæ locis, ex quibus constat per gratiam ita aboleri penitus peccata, vt nihil in ipso homine insit

M damna-

Exemplis ostēditur in Scripturarum collatione facillime errari posse, atque adeo errare ipsos Sectarios.

Exempl. I.

^a Roman. 7.

^b 1. Cor. 6.
^c Ibidem. Idē ad Rom. 6. & 8. & alias sc̄pc.

d Roman. 8.

e 2. Cor. 5.

f Gen. 2.

Exempl. II.

In disputat. de
gratia, & de
differētia vet.
& nouæ legis.

g 1. Cor. 4.

h Roman. 4.

damnationis, id est, damnatione dignum. Docent igitur iidem Catholici alium quendam illi Apostoli loco subiecti sensum obscurum, videlicet, concupiscentiam & ex peccato prouenisse, & ad peccatum inclinare, ideoque appellari ibi ab Apostolo peccatum: sicut etiam ipsum Christum ^e peccatum alibi improprie appellat, quia fuit hostia pro peccato: & Adam ^f Euam similiter *os* appella- uit, quia ex osse exstitisset. Proinde non ex eo Apostoli loco, tanquam ex claro, illi alij loci, qui gratia emundari penitus hominem à peccatis manifestissime docent, exponendi perperam erant: Sed ex iis potius locis, tãquam claris, illius alterius loci sensus obscurior (quem indica- uimus) colligi ab Aduersariis debuit.

Item quæstio est, vtrum quilibet possit ac debeat cer- tò credere se iam esse receptum in gratiam diuinam. Af- firmant etiam cuncti Sectarij: quamuis ego quidem nũ- quam mihi persuadere potero, vllum esse cordatum ho- minem inter illos, qui sibi omnino ita certò persuadeat: cuius rei alio in loco manifestissimas rationes reddidi. Sed affirmant tamen ita credendum esse, licet minimè ipsi credant. Cùm autem obiicitur illis testimonium A- postoli clarum in persona hominis iustificati, dicentis: *Nihil mihi ^g conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum; con- ferunt hunc locum cum illo alio eiusdem Apostoli: Ideò ex fide (iustificatio) vt secundum gratiam firma ^h sit promissio.* Quoniam autem putant significasse hinc Apostolum, gra- tiam per fidem solam ideò apprehendi, vt quilibet, non ex bonis animi sui moribus aut recta conscientia, sed ex promissione diuina per fidem certò possit sibi persuade- re quòd gratiam sit consequutus; interpretantur, non ne- gauisse Apostolum in illo alio loco, quin sciret omnino atque adeò, quin sciat quiuis iustus, in cuius persona tunc

loque-

loquebatur, se esse iustificatum: Sed negauisse tantum, id se scire ex bona sua conscientia. Decepti verò sunt in ea collatione turpissimè. Nam vt aliud non esset, tamen antithesis certè, quæ continuò sequitur in verbis Apostoli, declarat, cum (in persona quidem hominis iustificati) omnino negauisse se vel ex promissione diuina, vel aliunde, secundum legem Dei ordinariam, scire in præsentia num esset iustificatus. Subiungit enim: *Qui autem iudicat me, Dominus est. Itaq, nolite ante tempus iudicare, quoadusq, veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum & manifestabit occulta cordium, & tunc laus erit unicuique à Domino.* Cùm Dominum solum esse affirmat, qui num aliquis iustificatus sit, sciat; de eaque re ante tempus illud extremum, à nobis certò iudicium fieri vetat; nõne omnino negat, in præsentia quemquam hoc de se certò scire aliqua ordinaria via? Aliter igitur debuissent hinc instituere collationem Sectarij; & vel ex hoc loco potius intelligere, sensum illius alterius loci, vbi Apostolus ait; idè ex fide hominem iustificari, vt secundum gratiam firma sit promissio, non esse, quòd per fidem iustificemur; vt ex promissione sola possimus certò scire nos esse iustificatos. Negat enim absolutè Apostolus, hoc à nobis sciri ante nouissimum tempus ordinario villo modo posse. Sed docet, idè nos gratis, absque merito nostrorum operum, per fidem, & alios nimirum animi rectos motus, caritatis & pœnitentiæ (qui cum fide viua coniuncti sunt) iustitiam & gratiam consequi, quoniam oportet certò diuinam promissionem impleri, quæ fuit prorsus talis; scilicet vt eo modo gratis iustificaremur absque nostro merito; quemadmodum sic etiam Abraham iustificatus est coram Deo. Hæc ibi tantum Apostoli sententia est, neque quidquam de vana

In disputat. de
vera & falsa
differentia vet.
& nou. legis.

Matth. 26.

Lege Claudi.
de Sanctes,
repetit. 1. de
Euch. c. 10.

Quomodo Scri-
pturarum col-
latis potius,
quandoq; in-
telligenda Scri-
ptura difficul-
tatem auget.

illa istorum persuasione hinc agit: vt ex disputatione & in-
stituto Apostoli in ea epistola, alibi quoque probaui-
mus.

Notum etiam est, Sacramentarios hæreticos idcirco errare, quoniam Scripturæ locos, qui sunt de Christi discessu ex hoc mundo, non ex hoc claro loco; *Hoc est corpus meum*, sicut oportet, interpretantur (ita scilicet, vt de discessu tantum & absentia Christi secundum modum ordinarium atque visibilem eos locos intelligi necesse sit) sed hunc peruersè ex illis malè intellectis. Vnde fit, vt dum prauè tum illi tum etiam Lutherani panistæ collationem instituunt, plures quàm octoginta interpretationes differentes plenasque vanitatis paucissimis illis Christi verbis; *Hoc est corpus meum*, adhibeant, ne vel præsentiam corporis Christi in Eucharistia, vel conuersionem panis in illud fateantur. Quæ profectò varietas clarissimo argumento est, hos omnes, quantumlibet Scripturæ collationem iactitent, à proprio illorum Christi verborum sensu longissimè aberrare.

Atque vt vno verbo dicam, in omni fidei quæstione, quæ in vtramque partem ex Scripturis agitur; proposta quacunq; collatione Scripturæ, semper porro quæstio esse poterit, vter potius locus ad sensum alterius accommodandus sit ex eoq; interpretandus? Ita fit, vt collatio non finiat ipsa & absoluat difficultatem quæstionis de sensu Scripturæ, sed plerumque etiam auget. Huc accedit, quod non modò facillimè contingit error in iudicando, an hic locus per illum exponi debeat; cum vtrumque constat de eadem re loqui; sed etiam in discernendo, an idipsum, quod in collatione sumitur, verum sit, scilicet vtrumque locum de vna eademq; re loqui. Quandoque enim idem in Scriptura verbum & eadem

dem

dem ferè phrasis ad significandas res diuersas accommo-
datur, vt admonuit etiam Diuus Augustinus. Quod quia
nuper quidam Sectarius, Lutheri discipulus, non ani-
maduertit; ineptè voluit per Scripturæ scilicet collatio-
nem ostendere, *oblationem mundam*, de qua vaticinatus
est Malachias, non aliud sacrificij genus in Ecclesia esse,
nisi Euangelij prædicationem, quam etiam Apostolus
per similitudinem *oblationem* vocat. Rectè autem Diuus
Augustinus: *Non putemus, inquit, esse præscriptum, vt quod in
aliquo loco res aliqua per similitudinem significauerit, hoc eam
semper significare credamus.* Sed errorem istiusmodi colla-
tionis in alio^b loco redarguimus. Et omnes disputatio-
nes, quæ nobis intercedunt cum istis, plenissimæ sunt e-
xemplis similibus, in quibus appareat variis vbiq; errori-
bus Aduersarios esse implicatos, propter Scripturæ col-
lationes à se sinistrè institutas.

Nunc quæ exempla huius rei adduximus, non tam
adduximus, vt in illis quæstionibus eos errasse ostende-
remus, id enim aliorum est locorum, quàm vt (quod iam
agimus) euinceremus, eos facillimè certè, dum sola Scri-
pturarum collatione niti volunt, sic errare potuisse. Ex
quo intelligi debet, non quidem eorum esse leuiorem
culpam in errando (quis enim eos Scripturis solis quæ-
stiones fidei velle definire cogit?) sed Scripturam profe-
ctò esse ad intelligendum difficilem: quandoquidem in
eius interpretatione collatio locorum, in qua facillimè
erratur, negligenda non est, & alia multa adminicula an-
tè enumerata ad eam rem requiruntur, ex quibus aliqua
in plerisque hominibus sæpe desiderantur. Neq; sanè ab
hoc proposito aliena obseruatio est, quod cum præter
ea, quæ diximus, quasdam etiam peculiare regulas ad
Scripturam intelligendâ vtilis, Augustinus ex quodam

Lib. 2. de doct.
Christ. cap. 24.
25. 26.
Herbrandus
contra nostrum
de sacrificio
Midę tractatū
Malach. 3.
Rom. 15.
Lib. 2. de doct.
Christ. cap. 24.

† In Apolog.
de sacrificio
Missæ, cap. 4.

Lib. 2. de doct.
Christ. cap. 29.
& seq.

2 Ibid. cap 30. Tyconio commemorasset: tamen quosdam dicit tales esse Scripturæ locos, vt ad eorum sensum inueniendum vix vlla eiusmodi regularum satis esse, imò ne seruire quidem possit.

Scripturam obscuram esse, suo satis exemplo confirmant Sectarij.

Quod si necdum ista omnia satis Aduersariis probant, difficulter Scripturæ sensum intelligi posse; vel domestic tandem eius rei argumentis experientiaque propria moueantur. Nam si Scriptura difficilis non est, quid sibi vult inter ipsos, in tam multis tamque grauibus fidei quæstionibus de Scripturæ sensu tanta dissensio? Cur Calviniani Lutheranis, & Lutherani Calvinianis (vt capita tantum ipsa sectarum, variè porro inter se dissectarum, nomen) non persuadent rem claram? An literas nesciunt? An locos non conferunt? An à Deo, qui dat omnibus affluenter, sapientiam non postulant? Eligant igitur hinc quod maluerint, alterutrumque fateantur, aut Scripturam esse difficilem: aut se insanire, quòd inter eos de clarissimo minimeque difficili Scripturæ sensu conuenire non possit.

Sed audiamus Scripturam ipsam de se loquentem, num eam facilitatem sibi tribuat quam ei isti quasi per vim obtrudere, contra sensum, contra experientiam, & suam & alienam, conantur. Non autem noua adferam sed vetera hac de re Scripturæ testimonia, cum sint optima, repetam, vt ea magis confirmem. In quo genere clarissimum certè testimonium est illud D. Petri, qui testatur, *quadam esse in epistolis D. Pauli difficilia intellectu. Quæ, inquit, indocti homines & instabiles, sicut & cæteras Scripturas, deprauant ad suam ipsorum perditionem.* Cum dicit, illa D. Pauli, sicut & Scripturas cæteras, deprauari à peruersis; certè Scripturas etiam cæteras magna ex parte similiter esse difficiles indicat. Nam propter difficultatem vtrique

Scripturam ipsam sui obscuritatem testari, confirmatur aduersus Sectariorum cavillationes.
2. Pet. 3.

cæteræ

caetera quoque Scriptura deprauantur, sicut & illa de Pauli epistolis. Neque verò D. Petrum latebat, quid valere posset ad Scripturae intelligentiam collatio locorum: & tamen ea re non obstante, pronunciat simpliciter, Scripturam intellectu esse difficilem: ac idèò facile depruari posse.

NOTA.

Kemnitius in exam. Sess. 4. Concil. Trid.

Et planè falsum ac ineptum etiam est, quod quidam Lutheri discipulus, vt hoc testimonium eludat, hic comminiscitur. Respondeo, inquit, Petrus non dicit, epistolas Pauli ita esse conscriptas, vt difficultate & obscuritate sua Lectoribus prabeant occasionem ad perditionem. Vtitur enim articulo non foeminino sed neutro: significans, res ipsas de quibus Paulus loquitur, quia positae sunt longè supra & extra omnem conspectum rationis, non posse rectè intelligi ab hominibus carnalibus, sed opus esse illuminatione Spiritus sancti.] Haecenus ille Lutheranus. Quem adèò non est Deus passus hac interpretationis vanitate Lectorem decipere, vt ad eam clarissimè refellendam ipse etiam ore sit vsus. Subiungit enim iste illico: Vtitur autem Petrus (inquit) verbo valde emphatico *σελαστή* (id est, detorquent) quod à torturis sumptum est. Sicut enim adhibitis tormentis saepe de innocentibus habentur quaestiones vt aliquid aliud quàm res habet, pro affectu torquentium, ab illis exprimat: ita Petrus dicit Scripturae quasi tormenta adhiberi, quibus à genuina, simplici & aperta sententia distorqueatur, vt illud nobis loquatur quod ante lectionem praesumptimus intelligendum, vt Hilarius loquitur.] Haecenus etiam iste. Ex cuius hac postrema oratione tale contra commentitiam illam expositionem ipsius conficitur firmum ac euidentis argumentum: D. Petrus ea in epistolis D. Pauli dicit esse intellectu difficilia, quorum item ait significationem

Diu Petrum non ipsas res tantum quas tractat Paulus, sed etiam modum quo illustra-

*Et, hoc est, illi-
us Scripturam
pronunciassent
esse difficilem.*

tionem depruari ab indoctis hominibus: ut scilicet aliud illa nobis loquantur & significant, quam res habet: sicut iste Lutheranus ex verbi Græci interpretatione non malè colligit, & ex ipsa sententia & oratione D. Petri est perspicuum. Nunc ita subsumo: Illa quæ secundum significationem isto modo deprauantur, non sunt res ipsæ significatæ à Paulo (non enim propriè res ipsæ loquuntur nobis & significant) sed loci & partes scripturarum epistolarum à Paulo. Igitur illa quæ D. Petrus affirmat esse difficilia intellectu in epistolis Pauli; non sunt propriè res ipsæ à Paulo significatæ, sed ipsius Scripturæ Paulinæ loci & partes. Nihil profectò potest euentius concludi.

a. Cor. 3.

Iam *velamen*, quod ipse Paulus affirmat, *vsque in hodiernum diem, cum legitur Moyses, esse positum supra cor Iudeorum*: profectò textum (vt ita dicam) bona ex parte est ex difficultate Scripturarum illarum. Hoc enim, vt antè monuimus, est, Scripturam esse difficilem; eiusmodi eam esse, & tam multa, vt illa intelligatur, requiri, vt proclive fuerit Iudæis, & sit aliis omnibus, non percipere veram eius sententiam. Quod quia dare nobis coguntur, velint, nolint, Sectarij: rectè ac necessariò inde concludimus, communem illam regulam & magistram fidei, quam necesse est, esse propositam fidelibus omnibus, non esse Scripturam: cum non sit cognitu facilis ipsis hominibus: vt antè quoque argumentati sumus.

Isai, 29.

Huc & illud Isai. pertinet: *Erit vobis visio omnium, sicut verba libri signati quem cum dederint homini scienti literas, & dicent, lege istum, respondebit non possum. Signatus est enim.* Atque etiam obscuritatem Scripturæ D. Gregorio Magno rectè significauit *liber ille inuolutus*, quem de manu Domini Propheta Ezechiel accepit. *Liber inuolutus, inquit, Gregorius, est Scriptura sacra eloquium obscurum, quod*

Ezech. 1.

Homil. 9. in
Ezech.

profundum.

profunditate sententiarum inuoluitur, ut non facile sensu omnium penetratur. Quocirca & Eunuchus ille, de quo D. Lucas in Actis, cum Scripturam legeret, ab eo que Philippus percontaretur, Putas ne intelligis qua legis? Quomodo possum, inquit, nisi quis doceat me? Tum illud eleganter (ut iam alios Patres præteream) Clemens Alexandrinus: *David, inquit, dicit, Tenebrosa aqua in nubibus aëris; à fulgore coram ipso nubes transferunt grando & carbones ignis, abditos esse docens sanctos sermones.*

Act. 8.

Lib. 6. Strom. versus finem. Psal. 17.

Et tamen dicitur Scriptura ^d *lucerna pedibus nostris, & lumen nostris semitis, cui benè faciamus attendentes tanquam lucerna lucenti in caliginoso loco, &c.* Hæc verissima sunt omnia. Sed est in primis etiam videndum, ubi nam collocatam esse oporteat hanc lucernam doctrinæ diuinæ, ut ipsi lumen eius videre, & eo dirigere gressus nostros possimus. Quid enim si lucernam aliquam ponas sub modio? Certè lucebit ibi nihilominus ipsa & ardebit, & lumen retinebit suum: sed non etiam ibi te illuminabit, nisi eam colloques in idoneo loco. Concedimus igitur pari modo, sacras literas, quæ diuinæ doctrinæ continent lumen, tanquam lucernam esse per se ipsam splendidissimam semper, atque fulgentissimam. Sed nobis tamen considerandum est, quomodo sit hoc lumen non in se modò *lucidum*, verum etiam (ut regius Propheta dicit) *illuminans oculos*? Nunquid qua ratione vnusquisque ingenij proprii atque industriæ suæ finibus illud tanquam modio quodam exiguo comprehendit? Minimè verò: sed quatenus est diuinitus in Ecclesiæ Catholicæ auctoritate tanquam in candelabro positum, *ut luceat omnibus qui in domo sunt.* Hanc enim Ecclesiæ auctoritatem, docebimus postea suo loco, esse in vniuersum iudicem atque magistram fidei, *dei viam: quæ idcirco necesse est, ut lumen illud fidei,*

Qua ratione Scriptura lumen sit & lucerna, & tamen ad intelligendum difficilis. d. Psal. 118. e. 2. Pet. 1. Responsio ad præcipua testimonia quibus abutuntur Sectarij, si probet Scripturam esse facilem.

Psal. 18.

Scriptura lucernam ponunt sub modio qui illius sententiam non ex Ecclesiæ auctoritate discernere solent. Matth. 5.

N. quod

quod in diuinis literis splendet, præferat ipsa atq; ostendat omnibus qui ad eam aggregantur, in eaque manent, licet inruditi sint alioqui, nec valeant ipsi per se lumen illud, vt in ipsis literis sanctis tanquam in lucerna continetur, aspicere.

Lib. 7. in Luc.
cap. 52.

Luc. 12

Quid sit Scriptura lumen in abscondito vel sub modio ponere: quod facimus Seltarj.

Matth. 24.

Quam rem benè mihi ac subtiliter D. Ambrosius attigisse videtur, cùm docuit, Christum, vt fidem nostram Ecclesiæ Catholice accommodarem, oratione illa hortari. *Nemo, inquit, accendit lucernam & in abscondito ponit, neque sub modio sed super candelabrum, vt qui ingrediuntur, lumen videant.* Quid autem aliud fuisset, Scripturam non alicui communi auctoritati infallibili interpretandam commendare, sed vnicuique priuato ex æquo committere; quid, inquam, hoc aliud fuisset quàm accensam lucernam in abscondito ponere? In abscondito enim, Scripturæ lumen poni est, ea illud ratione ac modo proponi quo non possit neque debeat lucere omnibus qui sunt in Ecclesiæ domo. Non potest autem aut non debet certè Scripturæ fideique lumen sic lucere aliis omnibus, ab iisque recipi, quomodo lucet vni aut alteri priuato, quicumque ille sit tandem & quantumcumque indaganda Scripturæ sententia laborât. Nam cur aliis non liceat illi anteponeere parem auctoritatem iudicij etiam sui? Cur non possint putare illum ex iis esse, qui priuato spiritu dicunt; *Ecce hic, ecce illic Christus*: à quibus, vt diligentissimè nobis caueremus, Magister noster Christus præcipit? Errant igitur vehementer Aduersarij, cùm Scripturam esse lucidam lucernam, ac illuminare nos, idem esse existimant, quod eam non egere Ecclesiæ communi aliqua atque infallibili auctoritate, vt certos nos faciat de fidei dogmatibus. Lucet enim & illuminat, sed super candelabrum Ecclesiæ constituta, vt est explicatum.

Quod

Quod si eam sub modio ingenij tui tegere atque comprehendere velis, ipsa quidem lucida per se nihilominus est, & simul tamen, vt haecenus est probatum, tibi est obscura: sicut esset alia lucerna quaeuis sub modio.

Simile.

At, si maximè (inquiunt) de quaestionibus fidei subtilioribus quaedam tradat Scriptura obscurius: tamen ex articulis fidei necessariis, quos satis est ad salutem credere, nullus est, qui non alicubi in Scriptura clarissimè doceatur. Hac erroris sui defensione cum vruntur Aduersarij, profectò declarant se non satis animaduertisse, quibus modis fiat, vt ad salutem necesse sit credere aliquam fidei veritatem. Fit autem hoc bifariam. Vno modo, quoniam absolutè & simpliciter necesse est, vt veritatem hanc aut illam fidei nôris & credas. Altero modo, quia cum omnis infidelitas diuinitus sit prohibita, non licet tibi sine iactura salutis, credere aliquem errorem vlli veritati fidei contrarium: Vnde fit, vt etsi aliquam fidei veritatem absolutè non necesse habeas nosse & credere: sub conditione tamen debeas illam & credere & nosse. Nam si contingat tibi proponi eiusmodi veritatem fidei, atque ei contrarium errorem; & alterutri assensum præbiturus sis: necesse tibi ad salutem est, vt veritati fidei assentiaris, non contrario errori.

Nesciunt Scilicet quatenus necessarium ad salutem sit aliqua credere: idq. dupliciter accideret.

1.

2.

Priori modo, scilicet absolutè & simpliciter, paucarum admodum veritatum fides & cognitio omnibus fidelibus ad salutem necessaria est. Posteriori autem modo, scilicet, sub illa conditione, vt contrarij caueantur errores; omnes omnino fidei sententiæ ac veritates, cum quibus pugnare possint aliqui contrarij errores, sunt omnibus hominibus necessariò credendæ ad salutem. Nemo enim est, cui liceat amplecti aliquem contrarium fidei errorem: quin (vt supra probatum est) omnes prorsus

Parte II,

N 2

& sin.

*Confutatur e-
uidenter quod
Sectarij dicunt
idco Scriptura
omnibus satis
esse quia in illa
clare traditur
paucis illi arti-
culi quos crede-
re necesse sit ad
salutem.*

*Lib. 2. de doct.
Christ. cap. 9.*

*Illos vel maxi-
me Scriptura
locos, ex quibus
sunt hereses
confutanda, ob-
seruare esse.*
In Psal. 67.

& singuli mandato diuino iubentur quemuis errorem atque hæresim repudiare ei que anteponere veram fidei sententiam. Iam quæ fidei veritates priori modo, scilicet absolutè & simpliciter, ab omnibus hominibus necessariò cognoscendæ & credendæ sunt, vt & fide & spe & caritate ad beatitudinem contendere valeant; eas non diffitemur perspicuè ferè in Scripturis ipsis doceri, vt Augustinus etiam notauit. Sunt enim illæ & paucæ, & communissimæ, nec notitiam requirunt vsque ad eò distinctam & expressam, modo aliquali ratione non falsa in mente concipiuntur. Atque huius quidem generis sententiæ sunt comprehensæ in Apostolorum symbolo. Veritates autem aliæ, propè infinitæ, quæ posteriori modo (scilicet sub conditione, vt contrarij quique errores caueantur) ab omnibus fidelibus credi debent; ipsi Adversarij coguntur fateri, & euidenter hætenus est probatum, maiori ex parte contineri in Scripturis obscure. Itaque & illos Scripturæ locos, ex quibus oportet hæreses refutare, obscuros esse scripsit D. Augustinus. *Multi, inquit, sensus Scripturarum sanctarum latent. Et paucis intelligentioribus noti sunt: nec asseruntur commodius & acceptabilius, nisi cum respondendi hæreticis cura compellit.*

Huiusmodi verò locorum Scripturæ obscuritas, in his rebus difficilioribus, caput est probationis nostre, qua necessariò euincimus, Scripturam non esse illam communem regulam & quasi magistram, à qua possint fideles omnes sufficienter doceri; vt in omnibus fidei questionibus veritatem amplectantur & errorem repudiant. Nam cum omnes mandato diuino debeant quoscunque errores contrarios fidei cauere, & eatenus quibuscunque etiam fidei veritatibus (vt expositum est) assentiri, certè facere hoc, secundum diuinam prouidentiam, omnes possunt:

Illos

ad 3

a VI

possunt: licet casu contingere possit, interdum aliquos in ea re à peccato excusari. Quomodo verò præstare id omnes poterunt, nisi communis illa regula diuinitus proposita, clarè & perspicuè & accōmodatè ad captum omnium de quæstionibus ac rebus fidei quibuscunq; definiat: Hoc autem Scriptura non facit, vt ostensum est, & ipsi etiam inuiti agnoscunt Sectarij. Quare perspicuum est, nihil proficere Aduersarios nec argumentationis nostræ vim vllō modo infirmare, cū dicunt, Scripturam de iis rebus fidei, quæ sunt necessariæ, clarā doctrinam tradere. Omnes enim res fidei vno quodam modo necessariæ sunt, vt exposui: & proinde de omnibus perspicuè Scripturam docere oporteret, si esset ipsa fidei Iudex communisq; illa regula.

Huc accedit quod illos ipsos Scripturæ locos, qui continent articulos fidei simpliciter necessarios, non nisi quadam cum distinctione concedi debet esse omnes perspicuos. Duobus enim modis intelligi, atque dici potest, locum Scripturæ aliquem esse clarum. Vno modo, quia ipse locus certè, si per se spectetur, proprio, plano, & aperto sermone constat, neque vllō genere figuratæ dictionis inuoluitur. Atque hoc quidem pacto illi loci, qui continent fidei articulos absolutè necessarios perspicui ferè sunt, vt ex sententia D. Augustini exposuimus. Quemadmodum contrà, per se etiam obscuri dici possunt illi ferè Scripturæ loci, qui constant ex figurato sermone. Quanquam & horum tamen locorum sententia ferè etiam exposita reperitur in aliis quibusdam Scripturæ locis, qui sunt per se quidem clari, hoc est, plano ac proprio sermone scripti. Quod rectè notauit D. Augustinus cū dixit: *Nihil ferè de illis obscuritatibus figurati sermonis erui, quod non planissimè dictum alibi reperiat.* Ibi

N 3 enim

Quod aliqui loci Scripturæ sint clari, quo modo intelligendum.

Lib. 2. de doctr. Christiana. c. 6.

Quo sensu D.
Augustinus scri-
pserit, alicubi
in Scriptura
planissime dici
quod alibi di-
citur obscure.

Matth. 26.

1. Ioan. 5.

a Probatione
III.

b Lib. 2. de nu-
ptiis & con-
cup. c. 31.

Responsio ad ca-
lumniam Secta-
riorum, qui obi-
ciunt scripturam
et a nunc accusa-
ri a Catholicis,
sicut olim ab ha-
reticis accusa-
batur.

c Lib. 3, cap. 2,

enim ipse Augustinus explicat id dici *planissimis verbis*, quod *sine similitudinis adminiculo dicitur*. Altero modo dici posset locus aliquis Scripturæ clarus, non modò si per se ipse consideretur, sed etiam si consideretur cum relatione ad locos alios, cum quibus & benè & malè cõferri possit. Atque hoc quidem modo quàm paucissimi, imò vix aliqui loci, etiam ex iis, qui & planè scripti sunt, & articulos simpliciter necessarios continent, clari & perspicui censerì possunt: quin propemodum omnes illi, ob humani quidem ingenij vel imbecillitatem, vel peruersitatē (vt suprà exposuimus) sunt obscuro. Etenim, si ad verba ipsa rationemque dicendi spectemus, quis planior & clarior videri possit locus, quàm ille: *Hoc est corpus meum?* Aut quàm ille de diuinitate Christi: *Hic est verus Deus*. Et tamen collatio cum locis aliis quàm plurimas de genuina eius etiam generis locorum sententiã parit controuersias. Quæ controuersiæ tam variæ ac multiplices an non euidenti argumentò sunt, esse etiam eiusmodi Scripturæ locos, si cum relatione ad alios considerentur, difficiles ipsis quidem hominibus ad intelligendum atque obscuros? Hæc igitur obscuritas Scripturæ, quæ ex relatione potissimum atque collatione locorum existit, ob quam etiam locis per se quidem planissimis & clarissimis, hæretici facillimè abutuntur (vt^a postea quoque docebimus ex^b Augustino) fundamentum est nostræ probationis firmissimum.

Sedenim hoc loco, cum à Scripturæ difficultatibus probamus, non esse eam sufficientem omnium quæstionum fidei iudicem, admodum impudenter Sectarij nobis obiiciunt, similiter nos facere atque hæreticos illos, quos D. Irenæus his^c verbis redarguit: *Cum ex Scripturis, inquit, redarguuntur, in accusationem conuertuntur ipsarum*
Scriptu-

Scripturarum, quasi non RECTE habeant, neque sint EX AV-
CTORITATE, & quia variè sint dictæ, & quia non possit ex
his inueniri veritas ab iis qui nesciant traditionem. Conside-
randum autem est, qua ratione D. Irenæus aduersus eiu-
smodi hæreticos pugnandum esse, tum putabat, & quo-
modo etiam illi in accusationem conuertebantur Scri-
pturarum: quod in ipsis iure ac merito Diuus Irenæus ac-
cusauit. Nempe Irenæus Scripturæ testimoniis hæreti-
cos illos (Gnosticos) reuincendos arbitrabatur, non vt
quisque Scripturam, per ipsam Scripturam solam, intel-
ligendam autumat, sed vt ab Ecclesia in primis intelli-
gitur, ex viua etiam Apostolorum traditione, quæ fideliter
custodiatur ab Apostolorum legitimis successoribus:
quemadmodum statim ex ipsomet Irenæo audiemus.
Contrà verò hæretici illi aduersus Scripturæ sententiam
ex Apostolica traditione ab Ecclesia ipsa certissimè pro-
positam, commentitiis suis tantum modò traditionibus,
nulla Ecclesiarum auctoritate commendatis, niteban-
tur. Atque hîc contendebant, immeritò ac perperam
ipsis Scripturas illas obiici: non enim eas habere alioquî
certam auctoritatem, & variè esse dictas, neque posse ex
illis elici veritatem sine adminiculo suarum illarum cõ-
mentitiarum traditionum.

Hanc impudentiam quin rectè Diuus Irenæus taxa-
uerit, dubium esse non debet. Etenim posteaquam Ec-
clesia sententiã aliquam ex Scriptura colligit, Scriptu-
ramq; proinde, vt est à se secundum Apostolicam tradi-
tionem intellecta, contrariis erroribus opponit; summa
improbitas est, aliquid præterea in eiusmodi Scripturæ
vel auctoritate, vel interpretatione, quocumq; id fiat si-
ue difficultatis siue obscuritatis prætextu, desiderare.
Quæ enim Scriptura per auctoritatem Ecclesiæ com-
menda-

Postquã locum
Scripturæ ali-
quis ab Ecclesia

*explicatus est,
fas nō esse illius
obseruatiōē ad
erroris defen-
sionē causari.*

b Lib. 1. c. 1.

c Lib. 3. c. 11.

*Ab ipsis potius
Sectariis Scri-
pturas hodie
accusari, sicut
olim à Veterib.
hæreticis.*

*In illo cap. 2.
lib. 3.*

mendatur explicaturq; , ea iam hoc ipso & maximè est authentica , & splendidissimè clarissimeq; lucet, tanquam lucerna videlicet (vt suprà exponebamus) posita super candelabrum. Num verò cum ea , quam Irenæus hîc inculcat , hæreticorum veterum in Scripturis ipsis accusandis petulantia , quidquam est commune Catholicis propterea quòd sentiunt, Scripturam, si per se & ex se quidem sola , semoto Ecclesiæ lumine, quo ipsa illustratur, consideretur, difficilem ad intelligendum eam tenuq; obscuram esse? Nōne eiusmodi alioquî intelligendæ Scripturæ difficultas in causa est, quam ob rem hæreticis omnibus procliue sit , suis etiam figmentis (vt ostendit luculenter idem Irenæus) Scripturas accommodare, illaq; etiam paliare ipso sacrosancto Euangelij nomine? Quid quod ipsi potius Sectarij eodem planè modo in accusationem hodie conuertuntur Scripturarum, quem in Gnosticis illis hæreticis Irenæus hîc notauit? Etenim quas Scripturas manifestas eorum erroribus opponit Ecclesia , eas dicunt vel non esse *ex auctoritate* (vt quæ afferuntur ex lib. Machab. & ex epistola Iudæ, &c.) *vel non re-ctè* ita habere sicut ab Ecclesia explicantur, nec posse ex his inueniri veritatem ab iis, qui nesciant Lutheranam traditionem. Quanta igitur Sectariorum impudentia hæc est, cum nobis Irenæi locum obiicere, in quo nihil minus quàm nostra de Scripturæ difficultatibus sententia, sed ipsorū potius Sectariorum in sanctas Scripturas crimen iustissimè vituperatur?

Sed ne hanc à nobis Diui Irenæi sententiæ explanationem pro arbitrio nostro, non ex ipsius mente Irenæi, proponi, Sectarij suo more cauillari possint, age, quæ illi hæreticorum accusationi eodem in loco Diuus Irenæus opponit, audiamus: *Cum autem, inquit, ad eam iterum* (id est,

est, præter Scripturam) traditionem, qua est ab Apostolis, qua per successiones presbyterorum in Ecclesiis custoditur, provocamus eos, aduersantur traditioni, dicentes, se non solum presbyteris, sed etiã Apostolis existentes sapientiores inuenisse veritatem; se indubitatè, & incontaminatè, & sincerè (dicas, Lutheranum aliquem, vel Calvinistam, loqui) absconditum scire mysterium. Euenit itaq; neg. SCRIPTVRIS iam, neque TRADITIONI consentire eos. Vides, SCRIPTVRAS, & TRADITIONEM in Ecclesiis præter Scripturas, per successionem presbyterorum custoditam? Vides, quemadmodum Irenæus ad Scripturam, in disputatione contra hæreticos, traditionem quoque adhibendam, & ex ea Scripturam interpretandam, atq; ita demum aduersus hæreticos Scripturam vrgendam, existimauerit? Vides denique Irenæum non nisi illos hæreticos accusare, qui Scripturam, postea quàm est ab Ecclesia (hoc est, ab eo fidelium cœtu qui solus pro Ecclesia Christi in orbe sit agnitus) explicata, tanquam dubiam atque incertam inculant? Sed quia de probatione prima, ab obscuritate Scripturæ sumpta, satis, vt arbitror, ad errorem Aduersariorum redarguendum, qui Scripturam solam de fide iudicare volunt, dictum est, alia etiam argumenta subiungemus, quibus item assertio nostra confirmetur.

SI Igitur hæc secunda probatio. Si maximè Scripturæ sententia vbique esset clara: tamen quædam de fide quæstiones & fuerunt aliquando, & esse possunt, quæ sola Scriptura definiri nullo modo valent. Non est igitur Scriptura sola, illa auctoritas, quam inquirimus, diiudicandi quæstiones fidei omnes. Id probatur, quoniam fieri potest, vt in dubium vertatur auctoritas ipsa tota & doctrina alicuius vel aliquorum librorum sacre Scriptu-

PROBATIO
II. quod Scriptura non sit sufficientis fidei regula.

Nō omnes quæstiones fidei posse terminari per Scripturam.

ræ; an scilicet in vniuersum à Deo reuelata sit. Hæc autem controuersia ex Scriptura aut rarò aut nunquam dirimi poterit. Itaque alia regula opus erit, quæ non modò iudicet de sensu Scripturæ, sed omnino de Scripturæ auctoritate: num sit diuina, quæ proinde contineat sententiam fidei. Scribit Eusebius, Simonidem fuisse quendam hæreticum, qui libros nescio quos prophetarum, præter eos, qui in sacro volumine sunt, comminisceretur. Eorum vnum Barchabam: alterum Barcham nominauisse. Hanc opinionem quomodo Scripturæ tantum testimonio refelleres? Item sanctus Augustinus auctor est, nonnullos omnia reiecisse Euangelia. Neque defuerunt, teste etiam Eusebio, quibus omnes epistolæ Diui Pauli in vniuersum improbarentur. De multis quoque aliis libris sæpe fuit in Ecclesia disputatum, an Canonici essent, cum vel tales aliqui falsò à quibusdam esse negarentur, vel importunè àlij, e mentito nomine Apostolorum, fidelibus obtruderentur. Quæ controuersiæ omnes non potuerunt Scripturæ solius auctoritate definiti in Ecclesia.

Itaque non modò falsa, sed admodum etiam frigida atque inepta Caluini sententia est, quum^b scribit, haud difficilius Scripturam Canonicam à non Canonica per se ipsam dignosci discerniq; posse, atque album à nigro, frigidum à calido, dulce ab amaro. Hoc si ita est, quomodo magis controuerti posset, an hic liber aut ille sit Scriptura Canonica, quàm vtrum ignis sit calidus, & aqua frigida; aut amarum fel, & mël dulce? Num verò ipsa de se tota nominatim, Scriptura loquitur? aut vllus in ea locus est, vbi Caluinus aut alius quispiam ex Sectariis legerit, singulos illos atq; omnes libros nominatim, qui sine controuersia sacri atq; Canonici sunt, esse à Spiritu san-

Lib. 4. histo.
cap. 8.

Li. 2. Retract.
cap. 16.

Lib. 3. histo.
cap. 27.
Lege Ioann.
Dried lib. 1. de
Script. & Ca-
num lib. 2. de
locis Theo-
log.

b Lib. 1. instit.
cap. 7.
*Ineptum Cal-
uini commen-
tum de ratione
discernendi Scri-
pturam Cano-
nicam à nō Ca-
nonica.*

sancto dictatos? Cur igitur doctrinam illam in eis libris contentam, diuinam esse credunt, si nihil arbitrantur certa fide credi oportere, quod ex ipsa Scriptura non didicerint?

Quod si aliam præter Scripturam necesse est esse infallibilem fidei regulam, quæ doceat id quod in fide est maximum, nempe Scripturæ ipsam doctrinam esse in vniuersum diuinam; profectò est insania non credere, illam ipsam regulam infallibiliter item docere quæ sit sententia eiusmodi diuinæ doctrinæ. Simile namq; illud est, quod præclare in primisq; sapienter scriptum est à Diuo Augustino; *Cur, inquit, non apud eos potissimum* (loquitur de Ecclesia Catholica) *diligētissimè requiram quid Christus præceperit, quorum auctoritate commotus, Christum aliquid præcepisse iam credidi: Tu ne mihi melius expositorus es, quid ille dixerit, quem fuisse aut esse non putarem, si abs te mihi hoc commendaretur esse credendum? Quæ igitur, inquit, ista tanta dementia est? Illis crede Christo esse credendum: & à nobis discere quid dixerit? Multò facilius mihi persuaderem Christo non esse credendum, quam de illo quidquam nisi ab iis per quos ei credidissimè, discendum.* Hæc ibi diuinè prorsus Augustinus.

Quæ nos similiter Lutheranis & Calvinianis hominibus, ut ille tunc Manichæis, pro Ecclesiæ Catholicæ auctoritate, quam esse fidei magistram post ostendimus, dicere possumus. Agite enim vos seu Lutherani seu Calviniani Sectarij: Cur non apud Ecclesiam Catholicam potissimum requiremus quid Deus omnino in libris sacris docuerit, cuius auctoritate commoti credidimus, Deum aliquid omnino docuisse in iis libris? Vos ne melius quàm Ecclesia Catholica, exponetis nobis, quid in Scripturis Deus dixerit, quem nec dixisse omnino in Scripturis aliquid, nisi hoc Ecclesia docuisset, crederemus?

O 2. Et

Non posse secundum Sectarios certò credi, Scripturam quam habemus, esse Canonicam.

Peruersitas Sectariorum quòd ab ea Ecclesia nolint discere, qua sit sententia Scriptura, à qua coguntur discere - aliquam omnino esse Scripturam. Id quæ sit certissimè ostenditur ex Augustino. e Lib. de utilit. cred. cap. 14.

NOTA.

Et quæ isthæc insania est: Ecclesiæ crede, Deo in Scripturis loquenti esse credendum, & à nobis potius, qui Scripturam rectius quàm Ecclesia intelligimus, quid in eis Deus dixerit, disce. Ego verò, ut ex Augustini mente atq; sensu loquar, vehementer admiror, cur non multò faciliùs sibi persuadeant, qui Caluino, aut Luthero credunt, Scripturæ diuinæ nihil omnino esse credendum, quàm ex ea quidquam, nisi ab Ecclesia per quam ei crediderunt, esse discendum. Quanquam hic tandem multorum exitus miserimus est, ut nec Scripturæ ipsi credant, postquam Ecclesiæ quam Scriptura cõmendat, & à qua ipsos etiam Scripturam discere atq; accipere oportuit, non credunt.

Sed Ecclesiæ in fide docenda auctoritatem postea in proprio loco asseremus. Nunc quia Scriptura sola de præcipuis fidei quæstionibus, & imprimis ad salutem necessariis, quæ scilicet de auctoritate sunt ipsius Scripturæ, nihil, ne obscure quidem, definit: rectè concludimus, non ipsam esse iudicem sufficientem ac regulam illam generalem in omnibus controuersis fidei, quam inquirimus. Huc accedit, quòd ne de aliis quidem multis fidei dogmatibus peculiaribus, quæ certissimè credi debent, Scriptura ipsa docet. Quod non meis, sed Augustini verbis breuiter indicabo, ut minus possint repugnare Aduersarij; Credo, inquit, *consuetudinem non rebaptizandi hæreticos ex Apostolica auctoritate venire: sicut MULTA non inueniuntur in literis eorum, neq; in Conciliis posteriorum: & tamen quia custodiuntur per vniuersam Ecclesiam, nõ nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur.* Sic ille. Item alibi: *Patrem, inquit, in sacris libris nusquam ingenitum legimus, & tamen dicendum esse defenditur.* Item: *Da, inquit, testimonia, ubi adoratur Spiritus sanctus. Quasi non ex iis quæ legimus, aliqua etiam*

Quedam esse fides dogmata, quæ Scriptura ipsa nõ docet.
Lib. 2. de Bapt. contra Donatist. cap. 7.

Epist. 174. sub initium.

Lib. 3. contra Maximin. Arian. c. 3.

etiam quæ non legimus intelligamus. Sed ne querere multa compellat: tu ubi legisti, Patrem Deum ingenitum vel innatum? & tamen verum est. Item: Multa sunt, quæ uniuersa tenet Ecclesia, & ob hoc Apostolis præcepta benè creduntur, quanquam scripta non reperiantur. Hæc ille. Atq; vt alia exempla præteream. Nullus Christianus est, qui perpetuam beatissimæ Dei matris virginitatem contra blasphemiam Heluidij (vt in libro de Ecclesiasticis dogmatibus appellatur) non putet sibi esse credendam. Et tamen ex Scriptura certè non hoc dogma satis probabitur.

Quæ cum ita sint, necesse est vt aliter, atque intelligunt Aduersarij, interpretemur locum illum D. Pauli: *Omnis^d Scriptura diuinitus inspirata utilis est ad docendum, &c. vt perfectus sit homo Dei ad omne opus bonum instructus.* Sententiam enim huius loci esse volunt, Scripturam ipsam solam sine adminiculo alterius regulæ omnia docere, quæ ad rectam fidem, atq; ad absolutam Christiani hominis perfectionem sint necessaria. Qua in re magnopere, vt in aliis omnibus decipiuntur. Nam ibi Apostolus, non Scripturam solam sufficientem esse, vt perfectus sit homo Dei, dicit, sed simpliciter ad eam rem affirmat Scripturam quidem valere. Hoc autem duobus modis intelligi potest. Primò, quasi ipsa Scriptura immediatè omnia tradat. Hoc minimè vult Apostolus. Secundò, quoniam Scriptura, quæ sunt credenda & facienda aut ipsa tradit, aut certè auctoritatem, à qua illa peti debent, nobis monstrat commendatq;. Hoc modo Apostolus vult, & Orthodoxi etiam sentiunt, Scripturam continere, quæ ad salutem sunt necessaria. Ita fit, vt præter Scripturam suam etiam maneat alicui alteri auctoritati in controuersis fidei locus. Quod profecò^d D. Augustinus intellexit, cum ita scripsit: *Scripturarum à nobis tenetur*

Lib. 5. de Bapt. contra Don. cap. 23.

Cap. 67.

Responso ad D. Pauli testimonium, quo potissimum suadere solent Seditarij Scripturam solam ad terminandas omnes de religione controuersias sufficere. d. 2. Tim. 3.

Qua ratione dici possit, Scripturam docere omnia quæ sunt ad salutem necessaria.

Lib. 1. contra Crescon. Gramaticum, c. 23.

veritas cum id facimus, quod uniuersa iam placuit Ecclesie, quam ipsarum Scripturarum commendat auctoritas: Vt quoniam sancta Scriptura fallere non potest, quisquis falli metuit obscuritate questionis, eandem Ecclesiam de illa consulat, quam sine ulla ambiguitate sancta Scriptura DEMONSTRAT.

Quomodo item Patres sentiant ea solim esse certa, que probantur ex Scriptura.

Simili modo Patres, cum vni Scripturae omnia tribuere videntur, intelligi debent. Non enim eorum mens est a Scripturae auctoritate, vbi de fide iudicandum est, auctoritatem Ecclesiae, quae item ipsa diuina est, diuellere. Sed quemadmodum, quando vni personae diuinae aliqua perfectio diuinitatis absoluta tribuitur, intelligunt Theologi, ab eius perfectionis communione creaturas tantum excludi, non autem personas alias diuinas, quae sunt eiusdem naturae: ita sancti Patres, sicubi Scripturae auctoritatem solam ad fidei quaestiones finiendas valere significant; Ecclesiae certè auctoritatem, quam item pro diuina habent, minimè excludunt, sed alia tantum siue testimonia, siue argumenta quae sint tantum humana. Nam si non ita intelligerent: profectò nunquam illi in controuersis fidei ipsa per se auctoritate Ecclesiasticae traditionis ad probandum vterentur. At & videntur ea ipsi frequentissimè, vt infra quoque suo loco videbimus, & vtendum esse docent. Quo in genere praeter Augustini testimonia, quae paulò antè allegauimus, illustris etiam illa D. Basilij oratio est: *Plurima, inquit, mystica citra Scripturam inter nos versantur. Et Apostolicum arbitror esse, etiam in non scriptis traditionibus perseuerare.* ^b *Laudo enim, inquit Apostolus, vos, quòd omnia mea meministis, & quemadmodum tradidi vobis traditiones continetis, &c.* Ita Magnus Basilius.

L. de Spiritu sancto, c. 29.

1. Cor. II.

PROBATIO III.

TERTIA probatio. Regula quae ad iudicandas omnes fidei quaestiones diuinitus est instituta, proculdubio accom-

accommodatissima est ad cognoscendos & cauendos errores omnes fidei contrarios. Nam ad eam rem talis aliqua regula diuinitus est proposita: vt homines ad illam iudicium suum conforment, atque ita repudiat erroribus rectam fidem complecti tenereque possint. Neque putandum est, aut voluntatem, aut sapientiam, aut facultatem Deo defuisse, quò minus nobis ad eum finem optimam atque accommodatissimam regulam diuina sua prouidentia pararet. At Scriptura sacra sic omnino composita est, vt experientia etiam doceat, eam per se solam non tam regulam accommodatam esse ad declinandos omnes errores, quàm arcano Dei iudicio esse uelut lapidem offensionis, & in tentationem (vt Sapiens de Dei creaturis inquit) *pedibus insipientium*, vt qui uelint ea sola niti facillimè impingant & errent. Vnde enim vlli errores existunt nisi de Scripturis malè intellectis? Aut quí fieri potest, vt quæ doctrina tam facillè ab hominibus adulteratur, vt in patrocinium omnium errorum aduocetur, eadem sit accommodatissima appositissimaque regula ad reiiciendum omnes omnino errores? Non magis hoc certè stare potest, quàm si quis diceret, illud esse accommodatissimum remedium ad rectè videndum, ex quo accideret omnes cæcutire quicumque fierent cæci.

Quod enim dicunt Sectarij, id hominum culpa ac peruersitate, nō Scripturæ vitio, accidere: nos etiam fate- mur. Sed considerandum est, hoc ipsum quidem præuidisse Deum: nempe vitio hominum fuisse futurum, vt quicumque forent hæretici, ij omnes Scripturæ prætextu facillè vterentur ad confirmandum errorem. Ita cùm non sit vllum dubiū, quin Deus in negotio fidei de optima & accommodatissima ad hominum naturam regula prospectum esse voluerit: profectò est dementia arbitra-
ri,

Non posse Scri-
pturam esse suffi-
cientem regulam
fidei, cum facill-
imum sit illa
abusi ad erro-
res.

Sap. 14.

Ipsimet se ve-
niant Secta-
rij cum respon-
dent hominum
vitio fieri, vt
Scriptura præ-
beat occasionē
errandi.

Epist. 222. ad
Consentium.Tract. 18. in
Ioan.

NOTA.

Lib. 2. de nu-
ptiis & concup.
cap. 31.* Circa illius
lib. medium.

Matth. 7.

ri, non aliam esse eiusmodi fidei regulam, nisi Scripturam. *Omnes enim heretici, inquit D. Augustinus, qui Scripturas in auctoritate recipiunt, ipsas sibi videntur sectari, cum suos potius sectentur errores. Et alio in loco: Neque enim, inquit, natae sunt hereses, & quaedam dogmata peruersitatis illaqueantur animas, nisi dum Scripturae bona intelliguntur non bene: & quod in eis non bene intelligitur etiam temere & audacter asseritur.* Hæc ille. Et obseruatione dignum est, quod idem Augustinus alibi verissimè scribit, non modò locos Scripturæ obscuros, sed etiam eos qui sunt aperti & clari corrumpi ab hereticis. *Non est mirum, inquit, si Pelagiani dicta nostra in sensus, quos volunt, detorquere conantur, quandoquidem de Scripturis sanctis, non ubi obscure aliquid dictum est, sed ubi clara & aperta sunt testimonia id facere consueuerunt, more quidem hereticorum etiam ceterorum.* Quam obrem & Tertullianus in præscriptionibus aduersus hereticos ita scriptum reliquit: *Non ergo, inquit, ad Scripturas prouocandum est; nec in his constituendum certamen, quibus aut nulla aut incerta victoria est, aut parum certa.*

Neque Augustini modò, & Tertulliani, aliorumque Patrum ea de hereticis sententia est, sed Christus etiam facillimè ab illis doctrinam corrumpi subindicauit, cum admonuit, vt ab iis tanquam à falsis Prophetis, caueremus. Nam idè falsi Prophetæ à Christo sunt dicti, quia cum Prophetæ, id est, interpretes diuinæ sententiæ, propter externam diuinæ doctrinæ quasi speciem, verissimiliter videantur: minimè tamen Prophetæ sunt. Videntur Prophetæ: quoniam Scripturæ verba proferunt, quæ diuinæ doctrinæ sunt caracter & quasi externa species. Sed Prophetæ non sunt: quoniam sub ea verborum diuinorum externa specie non ostendunt nobis genuinam Spiritus sancti sententiam, sed adulterinas suas peruersasque opinio-

opiniones sacrilegè in verbis sacris à se collocatas *tanquam abominationem* (vt eleganter Origenes notauit) *stantem in loco sancto*. Quod ipsum appellatione quoque *luporum rapacium, qui vestimentis induti sint ouium*, Christus nobis declarauit. Nam *quanam ista sunt pelles ouium* (inquit Tertullianus) *nisi nominis Christiani (& Scripturæ) extrinsecus superficies? Qui lupi rapaces, nisi sensus & spiritus subdoli, ad infestandum gregem Christi intrinsecus delitescunt? Qui pseudopropheta nisi falsi predicatorum, &c.* Quem Tertulliani locum pulchrè quoque Vincentius Lyrinensis imitatus & prosequutus est. Atque etiam huc pertinet quod elegantissimè hic ipse Lyrinensis dicit, vbi que hæreticos Scripturæ verbis opinionum suas *tanquam quodam aromate aspergere ne fetorem exhalent*. Quæ quidem idè recitauit, vt quoniã vniuersi hæretici facillimè Scripturas omnes *in suam perditionem*, sicut D. Petrus inquit, *deprauant*: intelligamus certè, non in Scripturis solis vniuersalem illam & ad hominum salutem accommodatissimam totius fidei regulam, quam inquirimus, diuinitus constitutam esse.

QUARTO. Quomodo posset stare ea Respublica in qua scriptis tantum legibus ita causas politicas diiudicari oporteret, vt priuato cui libet atque ad eò ipsi etiam reo esset integrum ad scriptarum legum normam iudicia quæcunque exigere, nec prius acquiescere, quam ipse persuaderet sibi cum legum sententia congruere controuersiarum definitionem? An esset vnquam in illa Respublica controuersiarum exitus aliquis futurus? Quilibet certè in suo sensu abundaret & vim faceret legibus, vt eas ad suam mentem & causam quoquo modo inflecteret. Itaque, vt ea perturbatio & confusio tolleretur, omnes intelligunt necesse fuisse Magistratus tanquam iusti-

P tiæ

Homil. 29. in Matth.

Matth. 7.

Lib. de præscript. hæretic. non longè ab initio.

Lib. contra profanas hæresum nouit.

2 Pet. 2.

PROBATIO IIII.

Lib. 5. eth. ca. 5.

*Non esset Ec-
clesia rectè con-
stitutà si sola
Scriptura qua-
stiones fidei de-
finiri oporteret.
Eph. 5.*

tiae normam animata tam, ut Aristoteles inquit, in populis exstare, atque etiam aliquam auctoritatem parem ipsis legibus, cuius sit summa potestas iudicandi finemque omnino imponendi litibus. Num verò censebimus, rationem iudicandi fidei causas minus aptè in Ecclesia diuinitus esse constitutam, quàm sit ratio in Rebus publicis dirimendi controuersias politicas? Non est id quidem vlllo modo credibile. Nam *dilexit Christus Ecclesiam*, nec facultas aut sapientia illi defuit, quo minus optima ratione eius statum constitueret. Quam ob rem, ut finis facilè esse posset controuersiarum de doctrina fidei; præter auctoritatem, quæ est in Scripturis Canonicis infallibilis, aliam aliquam procul dubio infallibilem item auctoritatem eamque animatam in Ecclesia Deus esse voluit, cui debeant omnes in iudicio fidei parere, licet ipsi non penitus etiam videant quemadmodum ea auctoritas conuenienter Scripturæ iudicet.

PROBATIO
V.

2. PET. I.

*D. Petri testi-
monio proba-
tur, nullum Scri-
ptura primarum
studium sine
magisterio al-
terius infalli-
bilis regula sus-
ficere et certa
Scriptura sen-
tentia de con-
trouersia fidei
cognosci possit.*

QUINTO. Cum tam seriò ac grauitè admonuit Beatus Petrus, ut hoc imprimis sciremus, *quod omnis*, inquit, *prophetia Scripturæ, propria interpretatione non fit*: obsecro, quid significare voluit? An tantum ut non putet aliquis esse sibi vnum aut alterum Scripturæ locum ingenio proprio, non consultis & collatis aliis Scripturæ locis intelligendum? At hoc quis omnino hæreticorum putat? Quid opus erat hoc tam seriò admonere? Item, si vnum aut alterum locum Scripturæ, ingenio sensuque proprio interpretari non licet: quantò minus licebit, interpretari proprio sensu atque auctoritate locos Scripturæ plures, inter quos collatio instituitur? Quid ergo illud est, quod Diuus Petrus vult? Videamus quomodo loquitur. *OMNIS*, inquit, *prophetia Scripturæ, &c.* Non dicit, *Hæc*, aut *illa tantum*: sed absolutè ac sine vlla exceptione,

ptione, omnis prophetia Scriptura propria interpretatione non fit. Hæc igitur vis atque sententia huius Apostolicæ monitionis est: Neminem priuato suo labore atque proprio studio, quacunq; demùm ratione, atque adeò etiam ne ex ipsa quidem Scriptura doctrinam Scripturæ certò ac infallibiliter in controuersis quæstionibus intelligere posse: sed opus esse, vt discat ex aliqua alia auctoritate in Ecclesia communi, per quam Spiritus sanctus communiter loquatur ac omnes doceat. Nam, vt ipse Apostolus ibidem subiungit, quemadmodum *non auctoritate humana, sed diuina loquuti in Scripturis sunt sancti Dei homines*: ita etiam non humana ac propria industria huius vel illius hominis, vllò modo, ne ex ipsa quidem Scriptura, sententia Scripturæ certò cognoscenda est, sed ex aliqua auctoritate, item diuina, per quam ipse Spiritus sanctus, qui Scripturæ auctor est, sit etiam certissimus Scripturæ interpres. Ita fit, vt sola Scriptura non sufficiat nobis ad certò diiudicandas fidei quæstiones.

Atque etiam hinc intelligitur, quemadmodum ex mente atque sententia planè ipsius D. Petri, supra exposuerimus, quod ille hoc in loco dixerat, Scripturam *quasi lucernam quandam esse, cui lucenti in caliginoso loco benè faceremus attendentes*. Docuimus enim, Scripturam quidem lucernam per se esse: sed eam tamen non modio proprii iudicij comprehensam, sed in auctoritate Ecclesiæ tanquam in candelabro constitutam, illuminare nos posse. Quod, vt D. Petrus doceret; statim ac dixerat Scripturam esse lucernam, subiunxit admonitionem, ne quis hoc ita intelligeret quasi illuminaret ea etiam secundum propriam alicuius interpretationem, valeretque proinde ipsa sola ad terminandas fidei quæstiones sine communi & certa alia regula.

Probatione 1.

PROBATIO
VI.

*Aequè probari
potest Deum nõ
docere per solũ
Scripturam at-
que non docere
per se ipsum so-
lum sine hu-
mano villo me-
dio.*

1. Cor. 11.

NOTA.

SEXTÒ. Potest huc etiam illa forma argumentandi rectissimè accommodari, qua suprà sumus vsi, vt probaremus, Deum per se solum sine villo alio medio non docere. Nam ab iis etiam, qui asserunt, per Scripturam solam Deum omnes ac singulos de rebus fidei sufficienter docere: quærendum est, vtro modo id Deus faciat? Nunquid ita omnes ac singulos Deus per solam Scripturam docet, vt nequeant omnino ipsi falli dum iudicant se aliquid in fidei quæstionibus didicisse ex Scriptura diuinitus? An verò ita, vt permittat eos in eiusmodi iudicio quandoque falli? Primum dici non potest. Nam, vt suprà quoque ex Apostoli sententiâ dicebamus, oportet *hereses esse*, & fuerunt ferè omni seculo ac sunt iam, ob Scripturam falsò intellectam, plures etiam quàm oporteret. Quod si Deus illo altero modo per Scripturam solam docet; permittendo videlicet, vt homines falsò putent, se ex Scriptura didicisse id, quod Scripturæ est contrarium: non magis isto modo consulisset saluti hominum, quàm si ipse solus per se sine omni medio doceret. Nam cum Scriptura nec linguam, vt sese ipsa sonora voce declaret, habeat, & præterea difficilis, vt euidenter suprà ostendimus, atque obscura nobis sit: atque ferè faciliè decipi possumus in existimando nos aliquid ex Scriptura didicisse, atque in iudicando nos didicisse sine villo medio ex ipsomet Deo: vt plus etiam satis hereticorum omnium exemplo, tam faciliè ad errores suos Scriptura ab utentium, comprobatur. Quemadmodum igitur propter eiusmodi facilitatem errandi non esset factis hominibus prospectum, si absque medio Deus doceret: ita neque si doceret per solam Scripturam absque alia quadam auctoritate administra, quæ viuat & loqui clarè ipsa possit, ne quis in eius sententiâ percipienda faciliè decipiatur. Arque

Atque iisdem fermè argumentis efficitur, neque so- lam traditionem viuæ vocis eorum, qui olim vita defun- cti sunt, esse regulam sufficientem fidei, quæ valeat per se sine alia aliqua infallibili ac præfente auctoritate omnes omnino definire fidei quæstiones. Nam primùm, sicut de auctoritate ipsius Scripturæ necesse est per aliquam ali- am certam regulam constare, ita etiam de auctoritate traditionis, si ea quoq; reuocetur in dubium. Non enim traditio loquitur etiam ipsa clarè & perspicuè de sese: vt neque ipsa Scriptura. Deinde cùm traditio scriptis ferè doctorum Orthodoxorum in Ecclesia cõseruetur: quæ- stiones ac dubia moueri possunt de sensu illius, sicut du- bitatur sæpè de sensu ac mente doctorum. Eiusmodi au- tem quæstiones, cùm erunt ortæ post traditionem; quæ semel tantùm, vt ita dicam, loquuta est, neque præterea amplius loquitur; certè per eandem ipsam traditionem definiri satis non poterunt. Postremò multæ in Ecclesia variis temporibus definitæ ac declaratæ sunt sententiæ fidei, & deinceps similiter, motis controuersis, definiri possent, de quibus antè non fuerit vsque ad eò expressa traditio.

Quod si igitur aliquam humanam auctoritatem di- uina assistentia infallibilem, magistram ac iudicem, in omnibus quæstionibus fidei, extare necesse est, vt superi- ùs probauimus: neque verò ea est illorum hominum propria, qui olim diuinam doctrinam aut verbo, aut scri- pto tradiderunt, & vita defuncti sunt, vt iam etiam pro- batum est; restat, vt uiuat hæc auctoritas successione semper inter fideles præfens, quemadmodum in assertio- ne nostra posuimus. Atq; hoc in loco velim, vt ij, qui se- cõdis hodie additi sunt, incipiant secum perpèdere, quan- toperè à recta fide aberrant: si quidem eam discere no- lunt

Nec præteritã aliquam tradi- tionẽ sine præ- fenti auctori- te iudicem esse sufficientẽ om- niũ controuer- sariũ fidei. Id probatur 1.

2.

3.

Concluditur ex dictis aliquam auctoritatem in Ecclesia præ- sentem esse iu- dicem fidei.

lunt ex aliqua auctoritate præsentē: cuius tamen solius, ut probatum est, absoluta & plena potestas est de omnibus fidei quæstionibus iudicandi. Sed progrediamur ad reliqua.

ANALYSIS

FIDEI CATHO

L I C A E, &c.

P A R S S E X T A.

CVM AVCTORITAS
ILLA, MAGISTRA FIDEI, APVD

ipſos Chriſti fideles perpetuò vigeat, non alibi vel quæri debet vel inueniri poteſt, niſi apud veram Chriſti Eccleſiam, hoc eſt, apud congregationem verè fidelium. Ea verò congregatio non alia eſt quàm cætus eorum, qui Romano Pontifici pro tempore exiſtenti parent.

QUOD illa auctoritas, cuius est omne fidei iudicium, in Ecclesia vera Christi fidelium quærenda sit, nec alibi inueniri possit: id verò probatione noua nihil indiget. Nam si rota eiusmodi auctoritas ad vsum & salutem Christi fidelium est diuinitus instituta, viuitque ut probatum est semper, ac præstò in omnibus fidei quæstionibus adest: frustra nisi inter fideles ipsos, atque adeò in Ecclesia quæreretur. Sed ut illam de-

mum